

**Kliimaministri määruse „Biojätmete liigiti kogumiseks
toetuste andmise tingimused ja kord“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse toetuse andmise tingimused biojätmete liigiti kogumiseks kohalikes omavalitsustes (edaspidi *KOV*). Toetus on mõeldud selleks, et soodustada biojätmete eraldi kogumist kohalikes omavalitsuses.

Toetust saavad taotleda KOV-id, kes pole keskkonnaministri 22.06.2020 määruse nr 36 „Jätmete liigiti kogumise lahendusteks kohalikes omavalitsustes antava toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus nr 36*) alusel rahastust saanud ning kellel puudub 1.05.2023 seisuga biojätmete eraldi vedu kinnistult. Konkreetsete toetust saavate omavalitsuste loend on antud eelnõu § 7 lõikes 1. Toetust jagatakse ühikhinna alusel ning toetatakse biojätmete konteineri, komposti ja korvi soetamist.

Kliimaministeerium on välja töötanud ja Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*) ellu viinud varem kaks toetusvooru jätmete liigiti kogumise edendamiseks kohalikes omavalitsustes keskkonnaministri 22.06.2020 määruse nr 36 alusel. Kahe vooru järel on toetuse rahaline jääk 98 950,20 eurot, millest kaetakse ka meetme elluviimise korraldamisega seotud halduskulu. Arvestades allesjäänud raha suurust, on mõistlik halduskoormust raha jagamiseks vähendada, mistõttu kujundati vooru korraldamiseks ühikhinnad.

Toetust rahastatakse rahvusvahelise kliimakoostöö vahenditest.

Eelnõu seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunikud Ketre Kirs (ketre.kirs@envir.ee; 5853 9441), Katrin Koppel (katrin.koppel@envir.ee, 626 0700) ja Marika Lillemets (marika.lillemets@envir.ee, 626 2867), KIKi toetuste ja teenuste osakonna projektikoordinaator Monika Pihlak (monika.pihlak@kik.ee; 627 4035). Eelnõu õigusekspertiisi tegid KIK-i jurist Jaanika Vilde (jaanika.vilde@kik.ee; 627 4117) ja Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (rene.lauk@envir.ee; 626 2948). Keeletoimetaja oli sama osakonna peaspetsialist Aili Sandre.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahv 1 sätestatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise eesmärgid ja kohaldamise üldpõhimõtted. Toetust antakse KOV-idele biojätmete liigiti kogumise tarvikute soetamiseks. Biojätmeid on oluline eraldi koguda, kuna neist on võimalik toota näiteks väetavat komposti või kääritusjääki ning seeläbi suunata toitained tagasi ringlusse. Lisaks muudavad biojätmed, kui neid teiste jätmetega koos koguda, teiste jätmete ringlussevõtu keeruliseks, vahel lausa võimatuks. Biojätmete ringlussevõtt aitab vähendada jätmete ladestamisel tekkivaid kasvuhoonegaase. Prügilasse ladestatuna eraldavad biojätmed metaani, mis on 25 korda tugevam kasvuhoonegaas kui CO₂.

Ringlussevõtule suunatud jäätmekäitlus aitab leevendada kliimamuutuste mõju, vähendades esmase toorme ammutamise ja töötlemisega seotud kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Teisalt vähenevad kasvuhoonegaaside heitkogused, kuna jätmete põletamine ja ladestamine väheneb. Samuti väheneb jätmete liigiti kogumise ning seeläbi nende korduskasutuse ja ringlussevõtu suurendamisega vajadus toota uusi tooteid ja materjale. Lisandväärtust luuakse ressursside väärindamise ja uute töökohtade kaudu.

Kogu toetuse taotlemise ja kasutamisega seotud teabevahetus toimub e-toetuse keskkonnas. Samuti esitatakse e-toetuse keskkonna vahendusel KIK-i otsused ja toetuse saaja taotlused. E-toetuse keskkond asub struktuuritoetuse registris, mis on avaliku teabe seadusega kooskõlas

asutatud andmekogu. Registri põhimääruse ja kasutamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega. E-toetuse keskkond on Vabariigi Valitsuse 31.07.2014 määruse nr 121 „Struktuuritoetuse registri pidamise põhimäärus“ §-s 15¹ nimetatud keskkond, mille eesmärk on võimaldada andmeandjal esitada registri volitatud töötlejale elektrooniliselt taotlusi, andmeid ja dokumente.

Toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi, kuna toetust antakse KOV-idele ja soetatud tarvikud ei jõua ettevõtjateni. Eelnõu § 15 lõike 1 punkti 14 kohaselt on toetuse saajal keelatud anda tarvikuid juriidilise isiku omandisse või kasutusse. Tarvikud on mõeldud kasutamiseks KOV-i elanike kodumajapidamistes.

Paragrahvi 2 kohaselt on meetme elluviija Kliimaministerium ja toetuse jagaja KIK. KIK säilitab e-toetuse keskkonnas toetuse taotlemise ja kasutamisega seotud dokumente kümme aastat. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kümne aasta jooksul toetuse andmise otsuse tegemise päevast arvates, lähtudes atmosfääriõhu kaitse seaduse §-st 182¹.

Paragrahvi 3 kohaselt võib KIK-i otsuse peale enne halduskohtusse pöördumist esitada vaide KIK-ile. Vaide lahendab KIK. Vaide lahendamise õigus on KIK-il haldusmenetluse seaduse (HMS) § 73 lõike 2 alusel. Samuti on vaide lahendamise õigus ja kohustus antud KIK-ile halduslepinguga.

Paragrahvi 4 kohaselt antakse toetust ainult KOV-i biojäätmete liigiti kogumiseks mõeldud biojäätmete konteinerile või kohapeal kompostimiseks biokompostritele. Lisaks toetatakse kuni 10-liitriseid biojäätmete korve, mis on mõeldud sisetingimustes biojäätmete kogumiseks. Biojäätmete komposter peab olema pealt ja külgedelt kinnine, et vältida näriliste ja lindude otsene ligipääs. Kompostril peavad olema õhutusavad, et oleks tagatud piisav õhu juurdepääs. Komposter võib olla kas soojustatud või soojustamata. Biojäätmete konteiner peab olema pruuni värvi ning vastav või samaväärne standardile EVS-EN 840-1:2020. Kui on ebastandardne konteiner, siis ei ole võimalik seda jäätmeveoki töstemehhanismiga tühjendada. Biojäätmete korvil peab olema rohke õhu ligipääs, et vältida haisu teket. Korv on mõeldud kasutamiseks siseruumides (köögis) biojäätmete kogumiseks. Biojäätmete korvi, konteineri ja kompostri tehniline kirjeldus on toodud seletuskirja lisas.

Toetust ei saa projektid, mille tegevused on tehtud enne taotluse esitamist.

Paragrahvis 5 sätestatakse projekti elluviimise periood ehk ajavahemik, millal toetatav tegevus tuleb ellu viia. Abikõlblikkuse periood määratakse vastavalt taotluses toodud ajakavale, mis peab olema realistlik ja põhjendatud. Projekti tegevustega peab alustama kahe kuu jooksul pärast taotluse rahuldamise otsust. Projekti tegevustega alustamiseks loetakse näiteks hinnapakkumiste küsimist või hanketeate avaldamist riigihangete registris. Enne taotluse rahuldamise otsuse kättesaamist ei tohi tarvikuid ära osta, see tähendab, et ei või sõlmida hankelepingut tarvikute ostmiseks, kuid võib korraldada riigihanke.

Paragrahvis 6 sätestatakse toetuse osakaal, suurus ja kulud, mida toetatakse. Toetuse osakaal on 80 protsenti, kuid toetuse maksimaalne summa on 15 000 eurot. Projekti käigus võib soetada korraga ka rohkem tarvikuid, kuid toetust makstakse maksimaalse toetussumma ulatuses. Kui sama projektiga on ostetud rohkem tarvikuid ning toetuse maksimaalne suurus on ületatud, tuleb projekti aruandes välja tuua, millised tarvikud ja kui palju on toetusega soetatud ning millised tarvikud ja kui palju on lisaks soetatud sama projekti käigus ilma toetuseta. Seda teavet vajab Kliimaministerium selleks, et vahet teha, kui suured on toetustega ringlusse võetavad kogused ning ilma toetusteta ringlusse võetavad kogused.

Toetust makstakse ühikhinna alusel. Standardiseeritud ühikhinna väljatöötamise metoodika kirjeldus biojätmete kogumise tarvikute maksumuse leidmiseks on toodud seletuskirja lisas. Toetuse suurus on KOV-idele väljamakstava toetuse suurus, mis on tarvikute tegelik maksumus korrigeeritud toetuse osakaaluga (80%). Tarvikute maksumus ja toetus sisaldab käibemaksu. Kui tarvikute eest tuleb elanikel tasuda ka omaosalus, siis ei tohi see olla suurem, kui KOV-i tasutud omaosaluse suurus ehk toetusega katmata osa.

Paragrahv 7 sätestatakse taotlejale esitatavad nõuded. Toetust saab taotleda KOV, kus 1.05.2023 seisuga ei toimu korraldatud jäätmeveo raames veel biojätmete vedu kinnistutelt, kus biojätmeid tekkekohal ei kompostita ning biojätmete veoteenus puudub korraldatud jäätmeveo hinnakirjast.

Toetust jagatakse omavalitsustele, kelle puhul on oht, et omavalitsus ei suuda tagada jäätmeseaduse § 136¹² toodud nõuet, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus peab viima biojätmete tekkekohal liigiti kogumise või tekkekohal ringlussevõtu kooskõlla jäätmeseaduse § 31 lõikes 4 sätestatuga alates uuest korraldatud jäätmeveo hankest, kuid mitte hiljem kui 2023. aasta 31. detsembriks.

Toetust võivad taotleda ainult järgmised KOVi üksused: Alutaguse vald, Antsla vald, Häädemeeste vald, Kanepi vald, Muhu vald, Narva linn, Rakvere vald, Rõuge vald, Sillamäe linn, Võru vald. Valik on tehtud järgmiste kriteeriumite alusel:

- 1) KOV või teda esindav koostööorganisatsioon on sõlminud hankelepingu korraldatud jäätmeveoks KOV-i territooriumil jäätmeseaduse §-de 66–69 tähenduses;
- 2) KOV asub väljaspool Harju maakonda;
- 3) KOV ei ole eelneva viie aasta jooksul saanud toetust biojätmete konteinerite, kompostrite ega korvide soetamiseks riigieelarvest, Euroopa Liidu (EL) või välisabi vahenditest, eelkõige keskkonnaministri 22.06.2020 määruse nr 36 alusel;
- 4) KOV-i 01.05.2023 kehtiva korraldatud jäätmeveo hinnakirja kohaselt ei võimaldata jäätmevaldajatele biojätmete veoteenust.

KOV peab olema varem saadud tagasimaksmisele kuulunud toetuse tähtajaks ja nõutud summas tagasi maksnud. Seda kontrollitakse e-toetuse keskkonnas.

Taotleja peab olema suuteline tasuma projekti omaosaluse abikõlblike kulude maksumusest ja katma projekti mitteabikõlblikud kulud, näiteks projektijuhtimise kulu. Omaosaluse suuruseks on tarviku ühikhinna põhiselt leitud toetuse osast üle jääv summa, arvestuste kohaselt 20% tarviku maksumusest. Tarviku tegelikku maksumust ega omaosaluse tegelikku suurust ei kontrollita, kuna meedet rahastatakse standardiseeritud ühikhinna alusel.

KOV-il peab olema kehtiv hankeleping, mille raames toimub jäätmeseaduse § 31 lõike 4 kohane biojätmete äravedu, või riigihangete registris algatatud hankemenetlus, kus muuhulgas hangitakse ka biojätmete äravedu vastavalt jäätmeseaduse § 31 lõikele 4. KOV esitab selle nõude täitmise tõendamiseks riigihangete registri viitenumbri.

Paragrahv 8 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded ja dokumentide loetelu, mis tuleb taotlusele lisada. Taotlus esitatakse e-toetuse keskkonnas ja täita tuleb kõik etteantud lahtrid. Kui taotlusvormis esitatakse ebaõigeid andmeid, jätab KIK taotluse rahuldamata. Kui andmed on puudulikud, siis KIK juhendab taotlejat andmeid täpsustama.

Projekti käigus võib soetada korraka ka rohkem tarvikuid, kuid toetust makstakse toetuse maksimaalse summa ulatuses. Kui sama projektiga on ostetud rohkem tarvikuid ning toetussumma on ületatud, tuleb projekti aruandluses välja tuua, mis tarvikud ja kui palju on toetusega soetatud ning mis tarvikud ja kui palju on lisaks soetatud sama projekti käigus.

Taotletav toetussumma on kuni 80% projekti maksumusest määruse kohase ühikhinna alusel, kuid mitte suurem kui 15 000 eurot.

Kui projektile või üksikutele projektitegevustele taotletakse samal ajal muudest riigieelarvelistest või Euroopa Liidu või välisvahenditest toetust või omafinantseeringu katmist, siis tuleb sellekohane teave esitada e-toetuse keskkonnas. Taotluses tuleb kinnitada omaosaluse olemasolu vallavalitsuse otsusega või mõne muu asjakohase dokumendiga.

Taotlejal ei ole lubatud teenida tarvikute ostuga tulu. Seega, kui KOV-i üksus küsib elanikelt omaosaluse makset, siis see ei tohi olla suurem kui projekti omaosaluse suurus.

Arvestades, et toetust saavad taotleda KOV-id, kes ei täida 01.05.2023 seisuga jäätmeseaduse § 31 lõikes 4 sätestatud, tuleb taotluses tuua selgitus, mida ja millal KOV teeb selleks, et tagada biojäätmete äravedu kõigilt kinnistutelt, kus biojäätmete tekkekohal kompostimine pole tagatud.

Taotlusele tuleb lisada kinnitus, et taotleja kohustub projektis soetatut kasutama eesmärgipäraselt vähemalt kolm aastat projekti lõppemisest arvates. Kolme aasta tingimus (kestvuse nõue) on lisatud põhjusel, et oleks tagatud projekti eesmärkide elluviimine ka projektijärgselt ja soetatud vahendite kasutamine eesmärgipäraselt vähemalt kolme aasta vältel projekti lõppemisest arvates.

Kui taotlus on puudulik ning KIK ei saa selle põhjal otsust teha, siis on KIK-il õigus küsida täiendavaid dokumente.

Paragrahv 9 reguleerib taotluse esitamise käiku. Taotlus tuleb esitada e-toetuse keskkonna kaudu ja selle peab allkirjastama allkirjaõiguslik isik. Toetust saab taotleda pärast taotlusvooru väljakuulutamist ja enne taotlusvooru sulgemist. Taotlusvoorus rahuldatakse üks taotlus taotleja kohta. Taotlusvoor kuulutatakse välja vähemalt üks kuu enne taotlusvooru avamist. Taotlusi saab esitada kuni vahendite ammendumiseni. Selle kohta annab KIK teada enda veebilehel. Taotlused võetakse menetlusse nende laekumise järjekorras. Esitatud taotlusele broneeritakse kohe selle esitamisel raha meetme eelarvest ja kui taotluses ei ole puuduseid, siis taotlus rahuldatakse. Kui puuduseid ei ole võimalik või ei jõuta kümne tööpäeva jooksul kõrvaldada, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Sel juhul võib taotleja tulla uuesti toetust taotlema ja tema uue taotluse menetlemise protsess algab uuesti, kui meetmes veel vabu vahendeid on.

Paragrahvis 10 sätestatakse taotluste menetlemise protsess. Menetlus algab taotluse registreerimisega ehk vastuvõtmisega. Sellele järgneb taotluse ja taotleja määrusele vastavuse kontrollimine kui menetlustoiming, millele järgneb haldusotsuse – taotluse rahuldamise või taotluse rahuldamata jätmise otsuse – tegemine.

Taotluse rahuldamise otsuse tegemine ei sõltu sellest, millal taotlus laekus, vaid sellest, kas taotluses on esitatud kõik vajalik korrektselt või tuleb taotlejal hakata taotluses puudusi kõrvaldama. Kui taotluses esinesid puudused, teavitab KIK sellest kohe taotlejat ning menetluse aeg pikeneb kümme tööpäeva. Kui selleks ajaks ei ole taotleja puudusi kõrvaldanud, jäetakse taotlus rahuldamata. Kui taotleja saab taotluse mitterahuldamise otsuse ning viib ellu parandused, on võimalik tal uuesti taotlus esitada, kui voor on avatud ja eelarve vahendid pole otsa lõppenud.

KIK teeb rahuldamise või mitterahuldamise otsuse 60 kalendripäeva jooksul pärast taotluse esitamist. KIK-il on õigus põhjendatud juhul pikendada otsuse tegemise aega kuni 20 kalendripäeva, kui selgub, et esitatud taotlusi pole objektiivsetel põhjustel selle aja jooksul võimalik hinnata.

Paragrahv 11 sätestatakse taotleja ja taotluse kontrollimise toimingud. Taotleda saavad ainult järgmised KOV-id: Alutaguse vald, Antsla vald, Hädemeeste vald, Kanepi vald, Muhu vald, Narva linn, Rakvere vald, Rõuge vald, Sillamäe linn, Võru vald. Taotleja peab vastama järgmistele nõuetele:

- 1) taotleja ei ole eelneval viiel kalendriaastal konteinerite, kompostrite või korvide hüvitamiseks riigieelarvelistest või Euroopa Liidu või välisabi vahenditest toetust saanud;
- 2) taotleja on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud tagasimaksmisele kuulunud toetuse tähtajaks ja nõutud summas tagasi maksnud;
- 3) taotlejal on olemas projekti elluviimiseks vahendid;
- 4) kui kohaliku omavalitsuse üksus või temast sõltuv üksus panustab projekti omafinantseeringusse või abikõlbmatute kulude katmisse, on taotlejal selliste kulude tasumise suutlikkus, kui on täidetud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 34¹ lõikes 1 nimetatud nõuded ja kohaliku omavalitsuse üksusel ja temast sõltuval üksusel on vahendid sama seaduse § 34¹ lõigete 2 ja 3 kohaselt;
- 5) taotlejal on kehtiv korraldatud jäätmeveo hankeleping või on algatatud korraldatud jäätmeveo riigihange, mille kohaselt on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud biojätmete tekkekohalt äravedu kooskõlas jäätmeseaduse § 31 lõikega 4;
- 6) taotlus peab vastama määruse §-s 8 sätestatud nõuetele. Kui taotlus ei vasta §-s 8 esitatud nõudele, siis on võimalus kuni kümne päeva jooksul puudused kõrvaldada;
- 7) taotlust ei rahuldata, kui taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist, taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud taotluses esinevaid puudusi.

Paragrahv 12 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra. Kui taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, teeb KIK taotluse rahuldamise otsuse 60 kalendripäeva jooksul taotluse esitamisest. Menetlusaeg võib pikeneda puuduste kõrvaldamiseks antava aja võrra.

Taotluse rahuldamise otsuse põhipunktid on sätestatud eelnõus.

KIK võib taotluse rahuldamise otsuses sätestada projekti edukaks elluviimiseks vajalikke lisatingimusi ja kõrvalkohustusi. Sealjuures on KIK-il õigus anda haldusmenetluse seaduse mõistes kõrvaltingimusega haldusakt.

Pärast taotluse rahuldamist saab taotlejast toetuse saaja. Toetuse saajale edastatakse otsus viivitamata pärast selle tegemist e-toetuse keskkonna vahendusel.

Paragrahv 13 reguleeritakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemise tingimusi ja korda. Taotluse mitterahuldamise otsus tehakse, kui taotleja või taotlus ei vasta kasvõi ühele eelnõukohases määruses esitatud nõudele. Kui taotleja ei vasta nõuetele või taotluses on puudusi, annab KIK puuduse kõrvaldamiseks teavet ja tähtaja. Ühe puuduse kõrvaldamiseks antakse taotlejale üks võimalus, kui selle aja jooksul puudust ei kõrvaldata, teeb KIK taotlejat ära kuulamata taotluse mitterahuldamise otsuse. Puuduse kõrvaldamiseks antud teave ja võimalus esitada selle kohta oma seisukohad või uus teave loetakse toetuse saaja ärakuulamiseks haldusmenetluse seaduse mõttes. Seetõttu ei pea KIK samas küsimuses toetuse saajat enne taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemist veelkord ära kuulama. Sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse kohustuslikud elemendid. Taotluse rahuldamata jätmise otsus toimetatakse kätte e-toetuse keskkonna vahendusel.

Paragrahv 14 sätestatakse toetuse maksmise kord. Toetus makstakse välja toetuse saajale ainult abikõlbliku kulu hüvitamiseks § 6 lõikes 2 sätestatud ühikhinna ulatuses tasutud kuludokumentide alusel ja vastavalt soetatud tarvikute hulgale.

Taotleja peab esitama maksetaotluse e-toetuste keskkonnas allkirjaõigusliku inimese poolt digitaalselt allkirjastatuna ning lisab sellele määruse § 14 lõikes 3 loetletud dokumendid.

Projekti lõpparuande juures tuleb esitada taotlusperioodi jooksul soetatud tarvikute kogus ja suurused.

Paragrahvis 15 sätestatakse toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja peab omama kehtivat korraldatud jäätmeveo hankelepingut või olema algatanud jäätmeveo hankemenetluse. Mõlemal juhul peab korraldatud jäätmeveoga olema hõlmatud biojäätmete tekkekohalt äravedu kooskõlas jäätmeseaduse § 31 lõikega 4. Algatatud hankemenetluse korral tuleb esitada riigihangete registri viitenumber.

Projekti elluviimise periood määratakse kindlaks taotluse rahuldamise otsuses. Toetuse saaja peab projekti tegevustega alustama kahe kuu jooksul taotluse rahuldamise otsusest.

Taotleja peab sõlmima projekti elluviimiseks vajalikud lepingud asjade tarnijaga kirjalikus vormis TsÜS-i §-s 80 esitatud nõuete järgi. Dokumendid tuleb esitada KIK-ile e-toetuste keskkonna kaudu.

Toetuse saaja peab viitama projekti toetajale järgmiselt: „Projekti rahastab Kliimaministeerium rahvusvahelise kliimakoostöö vahenditest“. Kasutada tuleb Kliimaministeeriumi kolme lõviga logo ja KIK-i logo, mis on KIK-i kodulehel: [Stiiliraamat ja logod | Keskkonnainvesteeringute keskus \(kik.ee\)](http://stiiliraamat.ja.logod.keskonnainvesteeringutekeskus.kik.ee)

Taotleja peab vajaduse korral biojäätmete konteineri või kompostri saajat juhendama. Kodukompostri puhul võib selleks kasutada ka kompostiljon.ee veebilehte. Jäätmete liigiti kogumise juhendmaterjale leiab: www.envir.ee/biojaatmed.

Vahendeid jagatakse majapidamistele, kust toimub regulaarne segaolmejäätmete äravedu. Vahendeid ei või jagada majapidamistele, mis on aasta ringi või perioodiliselt korraldatud jäätmeveost vabastatud.

Taotleja peab liitma konteineri saanud majapidamised kohe regulaarse biojäätmete veoteenusega. Selleks edastab omaavalitsus biojäätmete konteineri saanud majapidamise aadressi jäätmevedajale, kes peab saatma majapidamisele biojäätmete veograafiku. Majapidamine tuleb liita aastaringse graafikujärgse biojäätmete veoteenusega sagedusega vähemalt üks kord nelja nädala jooksul.

KOV peab sõlmima mahuti üleandmisel elanikuga kirjaliku kokkuleppe, kus on kirjas mahuti kasutamise otstarve, jäätmete liigitamise juhend, kompostri puhul kasutusjuhend ning kinnitus, et mahuti saaja võtab endale kohustuse kasutada mahutit sihtotstarbeliselt vähemalt kolm aastat. KOV-il on kohustus teha kompostri või biokonteineri kohta vastav märge jäätmevaldajate registris. Tarviku üleandmisel KOV-i elanikule ei tohi küsida suuremat tasu kui omaosaluse suurus. KOV-il ei ole lubatud teenida tarvikute ostuga tulu.

Paragrahvis 16 sätestatakse toetuse tagasinõudmise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise tingimused ja kord. Põhjendatud juhul võib pikendada projekti elluviimise perioodi, ületamata sealjuures selleks ette nähtud maksimaalset tähtaega. Põhjendatud juhul võib KIK suurendada toetuse summat kuni 15 000 euroni.

Taotluse rahuldamise otsust ei muudeta, kuid kui toetuse saaja rikub oma kohustusi, tuleb KIK-il toetus tagasi nõuda. Toetus nõutakse rikkumise ulatusest lähtudes tagasi kas osaliselt või täies ulatuses. Alus toetuse tagasinõudmiseks tuleb AÕKS-i §-st 182¹. Nimetatud normi kohaselt nõutakse toetus tagasi juhul, kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetuse saaja on teadlikult esitanud valeandmeid, ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid, ei ole kasutanud toetust sihipäraselt, ei täida toetuse saaja kohustusi. Rikkumiseks ei loeta seda, kui omanik vahetub pärimismenetluse korral, sel juhul lahendatakse kohustuste täitmise jätkumine juhtumi põhjal.

Eelnõukohases määruses on sätestatud järgmised juhud, mille korral tehakse tagasinõue:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud. Kui ilmneb selline asjaolu, et toetust ei oleks saanud konkreetsele toetuse saajale või konkreetsele tarvikule ostmiseks määrata, siis nõutakse üldjuhul kogu toetus tagasi. Kui asjaolu eksisteeris toetuse andmise otsuse tegemise ajal, siis nõutakse alati kogu toetus tagasi;
- 2) toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Toetus nõutakse täies ulatuses tagasi, kui tarvikud ei vasta määruse eelnõus sätestatud nõuetele;
- 3) toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses või õigusaktides sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel. Kui toetuse saaja ei täida eelnõukohasest määrusest tulenevaid kohustusi, nõutakse toetus vastavalt rikkumise ulatusele tagasi;
- 4) ilmneb, et projekti eesmärkide saavutamine ei ole võimalik;
- 5) toetuse saaja esitab avalduse toetusest loobumise kohta. Kui toetuse saaja ei soovi mingil põhjusel pärast toetuse taotluse rahuldamist projekti ellu viia, esitab ta e-toetuse süsteemi kaudu avalduse toetusest loobumise kohta. Seejärel teeb KIK taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse ja kui toetus on välja makstud, siis nõuab toetuse tagasi. Kui toetust välja makstud ei ole, tunnistatakse otsus lihtsalt kehtetuks.

Tagasinõutud toetus tuleb tagasi maksta 60 päeva jooksul. Tähtajaks tagastamata summale kohaldatakse AÕKS-i § 182¹ lõikes 4 sätestatud viivist. Toetuse tagasinõudmise otsus kuulub sundtäitmisele. Tagasinõude protsent määratakse rikkumise raskuse järgi. See tähendab, et KIK hindab eelkõige rikkumise mõju meetme eesmärgi saavutamisele.

Enne toetuse tagasinõudmist kuulatakse toetuse saaja ära ehk antakse toetuse saajale võimalus tagasinõudeotsusele vastu vaielda. Formaalselt saadetakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamise otsuse eelnõu toetuse saajale arvamuse ja vastuväidete esitamiseks HMS-i § 40 kohaselt. Esitatavate väidete tõendamiseks tuleb lisada dokumendid. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kümne aasta jooksul toetuse andmise otsuse tegemise päevast arvates.

Kui toetuse saaja ei ole tagastanud toetuse summat tähtajaks, on ta kohustatud maksma tähtpäevaks tasumata summalt viivist 0,1 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest, kuid kogusummas mitte rohkem kui tagasinõutav toetussumma. Toetuse tagasimaksmisel laekunud maksetest loetakse kõigepealt tasutuks viivis, seejärel tagastamisele kuuluv toetus.

Eelnõukohases määruses on teabe kompleksse esitamise eesmärgil sätestatud atmosfääriõhu kaitse seadusest tulenevad õigused ja kohustused. Toetuse tagasinõudmise otsus on sundtäidetav AÕKS-i § 182¹ lõike 3 kohaselt ja täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. See tähendab, et kui toetust 60 päeva jooksul otsuse avaldamisest e-toetuse keskkonnas tagasi ei maksta, annab KIK otsuse kohtutäiturile sundtäitmiseks.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamise aluseks on järgmised Euroopa Liidu määrused:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EÜ) nr 2008/98, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EÜ) 94/62 pakendi ja pakendijäätmete kohta;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2012/19/ elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta;
- 4) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, 18. detsember 2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

4. Määruse mõju

Määrusega reguleeritavad tegevused võimaldavad saavutada toetuse andmise eesmärki ning aitavad kaasa Euroopa Liidu seatud olme- ja pakendijäätmete (sh materjalipõhiste) ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise sihtarvude täitmisele.

Määrusel on positiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale, samuti regionaalarengule. Määrusel puudub sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele ning majandusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega tulusid riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Samuti esitatakse eelnõu Riigi Tugiteenuste Keskusele arvamuse avaldamiseks.

Lisa 1 Standardiseeritud ühikhinna väljatöötamise meetoodika kirjeldus biojätmete kogumise tarvikute maksumuse leidmiseks.

LISA 1. STANDARDISEERITUD ÜHIKHINNA VÄLJATÖÖTAMISE METOODIKA KIRJELDUS BIOJÄÄTMETE KOGUMISE TARIKUTE MAKSUMUSE LEIDMISEKS

Kliimaministerium on välja töötanud ja Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (*edaspidi KIK*) ellu viinud kaks toetusvooru jäätmete liigiti kogumise edendamiseks kohalikes omavalitsustes keskkonnaministri 22.06.2020 määruse nr 36 „Jäätmete liigiti kogumise lahendusteks kohalikes omavalitsustes antava toetuse andmise tingimused ja kord“ alusel. Kahe vooru järel on toetuse rahaline jääk 98 950,20 eurot. Kliimaministerium otsustas raha kasutada samal eesmärgil. Arvestades allesjäänud raha suurust, on mõistlik halduskoormust raha jagamiseks vähendada, mistõttu kujundati vooru läbiviimiseks ühikhinnad. Allpool on selgitatud ühikhindade kujunemise meetodikat.

1. Toetatav tegevus

Meetme eesmärk on kodumajapidamises tekkivate biojätmete liigiti kogumine, et lahendada liigiti kogumise probleem omavalitsuses terviklikult. Selle tarbeks toetatakse konteinerite, biojätmete korvide ja kohtkompostimiseks kodukompostrite (nimetatud ka „tarvikud“) soetamist. Seega on vajalik ühikhindade leidmiseks tuvastada järgmised tarvikute hinnad:

- 1) kodukompostritele;
- 2) pruunidele konteineritele;
- 3) biojätmete korvile.

2. Meetodika kirjeldus

Hindade leidmiseks analüüsiti:

- 1) kahe eelneva vooru rakendamisest KIK-i kasutuses olevaid tarvikute andmeid ja hindasid ning
 - 2) küsiti tarvikutele aktuaalsed hinnapakkumised. Tarvikute kogus anti ette, arvestades ühele projektile ette nähtud toetuse piirsummaga.
- Eristati enimlevinud tarvikud mahtude (L) järgi, leiti iga tarviku maksumus nii sisendist 1 kui ka 2 ja seejärel leiti kõikide maksumuste aritmeetiline keskmine igale tarvikuliigile.

3. Hindade väljaselgitamine

Eelnevad voorud

Kompostrid ja keskmine hind eurodes ilma käibemaksuta:

120 L	26,66
140 L	47,57
200 L	225,49
230 L	252,30
240 L	252,30
250 L	265,46
280 L	265,46
400 L	57,65
450 L	83,50

Konteinerid ja keskmine hind eurodes ilma käibemaksuta:

80 L	31,20
	33,5
140 L	38,36

Hinnapakumiste küsimine

Hinnaküsimised saadeti üheksale ettevõtjale, kelle tooteid osteti eelnevas kahes voorus. Ettevõtjate nimed: Kleenoil Eesti OÜ, Green Forest OÜ, OÜ Varma Partner, Prima Line OÜ, OÜ Lukame Balt, Inten OÜ, BIOLAN Baltic OÜ, Osühing KEKKILÄ-BVB EESTI ja Biobag Baltic AS.

Pakkumised esitati vastavalt valikus olevatele toodetele ehk kõik pakkujad ei esitanud pakkumust kõikidele tooteliikidele.

Hinda kujundas asjaolu, et seekordsed kogused on oluliselt väiksemad kui eelmises kahes voorus ehk hinnad on sellevõrra kallimad.

Toodete tehniline kirjeldus ja kujunenud hinnad

Kogumismahutite tehniline kirjeldus:

- 1) pruuni värvi;
- 2) maht 80–140 liitrit;
- 3) sobilik ka köögi- ja sööklajäätmete kogumiseks;
- 4) käsitsi suletav kogumismahuti, teisaldatav ja võimalik tõstemehhanismiga varustatud jäätmeveokiga tühjendada (käepideme olemasolu);
- 5) valmistatud vastupidavast plastist;
- 6) kogumismahutite metallosad peavad olema galvaniseeritud;
- 7) kogumismahutid peavad olema kahe rattalised, ratta läbimõõt vähemalt 200 mm, rattad peavad olema tugevast kummist;
- 8) UV-kiirgusele vastupidav ja Eesti kliima välitingimustes aasta ringi kasutatav (ka -30 °C tingimustel), ei muutu külma käes rabedaks;
- 9) kaasas eestikeelne kasutusjuhend ja tooteteave;
- 10) ostjale üleandmisel peab konteiner olema kokku pandud/komplektne;
- 11) vastab EN 840-1:2020 standardile või samaväärsele, konteinerile on kantud vastav märg;e;
- 12) kogumismahuti peab olema uus ja müüja peab andma kogumismahutitele kaheaastase garantii, millega on hõlmatud kõik kogumismahutite garantiiajal ilmnenu d puudused või defektid. Garantiaeg algab kogumismahuti üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamisest. Puuduste esinemisel algab garantiiaeg kõigi üleandmise-vastuvõtmise aktis märgitud puuduste likvideerimise hetkest.

Hinnad:

Maht	Hind (ilma km)
80 l	66,25
120 l	68,25
140 l	70,25
80 l	26
120 l	24
140 l	29

Kompostrite tehniline kirjeldus:

- 1) maht 200-250-400 liitrit;
- 2) võimaldab kompostida kodumajapidamises tekkivaid köögi- ja sööklajäätmeid ning aia- ja haljastusjäätmeid;
- 3) kinnise konstruktsiooniga, st kindla ühes tükis aluspõhja ja seintega;
- 4) pealt avaneva hingedel kaanega, mis on käsitsi avatav/suletav;
- 5) kompostri välispinna materjal (põhi, küljed, kaas, tühjendusluuk) on UV-kindel polüeteenplast või sarnane materjal, mis ei muutu külma (nt -30 °C) ja kuuma käes rabedaks, ja takistab näriliste ja lindude ligipääsu biojätmeteni;

- 6) kompostril peab olema süsteem (voolik/avaus/luuk vms) tekkiva vedeliku kogumiseks/väljavooluks;
- 7) kompostril peab olema reguleeritav õhutus;
- 8) kompostri allosas peab olema tühjendusluuk/-sahtel, mis võimaldab valmis komposti välja võtta kogu kompostrit tühjendamata;
- 9) kompostril ei tohi olla peal müüja kleebiseid või reklaami;
- 10) plastist osad peavad olema märgistatud lihtsustamaks nende ringlussevõttu (võimaldab ringlusettevõtjal erinevad plastosad materjali liigi järgi tõhusamalt eraldada);
- 11) komposter peab olema uus ja sellele antakse kaheaastane garantii, millega on hõlmatud kõik kompostri garantiiajal ilmnunud puudused või defektid. Garantiiaeg algab kompostri üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamisest.

Hinnad:

Suurus	Soojustatud kompostri hind (ilma km)	Soojustamata kompostri hind (ilma km)
200 L	246,00	-
220 L	399,00	-
280 L	-	54,80
250 L	345,00	-

Biojätmete korvi tehniline kirjeldus:

- 1) maht 7–10 liitrit;
- 2) kandiline (võimalik sobitada teiste jätmete kogumise nõudega köögis);
- 3) sangaga ja kaanega;
- 4) nõu või kaas peab olema ventileeriv;
- 5) kergesti puhastatavast taaskasutatud või osaliselt taaskasutatud plastist;
- 6) materjal peab olema vastupidav igapäevasele kasutamisele ning niiskusele (korrosioonikindel).

Hinnad:

Maht	Hind (ilma km)
7 l	9,76
8 l	8,93
10 l	10,07
7–8 l	2,0–2,90

4. Ühikhinna arvutamine

Kahest eelmisest voorust saadud andmete ja hinnapakkumiste tulemusel leiti järgmised keskmised hinnad (ilma käibemaksuta):

Konteiner	Eelnev	Eelnev	Uus	Uus	Keskmine
80 L	31,2	33,5	66,25	26	39,2375
120 L			68,25	24	46,125
140 L	38,36		70,25	29	45,87
Komposter soojustamata	Eelnev	Eelnev	Uus	Uus	Keskmine
120 L	26,66				26,66
140L	47,57				47,57
280 L			54,8		54,8
400 L	57,65				57,65
450 L	83,5				83,5
Komposter soojustatud	Eelnev	Eelnev	Uus	Uus	Keskmine
200 L	225,49		246		235,745
220 L - 230 L	252,3		399		325,65
240 L	252,3				252,3
250 L	265,46		345		305,23
280 L	265,46				265,46
450 L	252,202		330		291,101
Biojätmete korv	Uus	Uus	Uus		Keskmine
7 L	9,76	2	2,9		4,8866667
8 L	8,93	2	2,9		4,61
10 L	10,07				10,07

5. Toetuse suurus

TAT määruse kohaselt on toetuse suurus 80 protsenti.

TAT kohaselt on käibemaks abikõlblik. Seega lisatakse toetusele 20% käibemaksu katteks, kuna toetuse saajad ei saa käibemaksu riigilt tagasi.

Seega toetatavate tarvikute korral on toetuse suurus järgmine:

- 1) ühe 100–299-liitrise soojustamata kodukompostri kohta 52 eurot;
- 2) ühe 300–500-liitrise soojustamata kodukompostri kohta 85 eurot;
- 3) ühe 200–500-liitrise soojustatud kodukompostri kohta 335 eurot;
- 4) ühe 80-liitrise konteineri kohta 47 eurot;
- 5) ühe 120–140-liitrise konteineri kohta 55 eurot;
- 6) ühe 7–10-liitrise biojätmete korvi kohta 8 eurot.